

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

**за изменение и допълнение на Закона за защита срещу
домашното насилие**

(Обн., ДВ, бр. 27 от 2005 г.; изм., бр. 82 от 2006 г.)

§ 1. В чл. 1, ал. 2 след думата „гражданската“ се поставя запетая и се добавя „административнонаказателната“.

§ 2. Член 2 се изменя така:

„Чл. 2. (1) Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство.

(2) Домашно насилие, извършено в присъствието на дете, се счита за психическо и емоционално насилие и върху него.“

§ 3. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точки 6 и 7 се изменят така:

„6. лице, с което се намира в родствена връзка по съребрена линия до четвърта степен включително;

7. лице, с което се намира или е било в родствена връзка по сватовство до трета степен включително;“.

2. Създават се т. 9 и 10:

„9. възходящ или низходящ на лицето, с което се намира във фактическо съпружеско съжителство;

10. лице, с което родителят се намира или е бил във фактическо съпружеско съжителство“.

§ 4. В чл. 4 ал. 2 се изменя така:

„(2) В случаите, когато има данни за опасност за живота или здравето на пострадалото лице, то може да подаде и молба до органите на Министерството на вътрешните работи за предприемане на мерки съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи.“

§ 5. В чл. 5 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в основния текст думите „Защитата срещу домашното насилие се осъществява чрез:“ се заменят с „Мерките за защита срещу домашното насилие са:“;

б) в т. 3 след думата „приближава“ се добавя „пострадалото лице“.

2. В ал. 2 думите “от един месец до една година” се заменят с “от 3 до 18 месеца”.

3. Създава се нова ал. 3:

„(3) Мярката по ал. 1, т. 4 не се налага при висящ съдебен спор между родителите по упражняване на родителските права, по определяне местоживеенето на детето или режима на лични отношения.“

4. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 6. В чл. 6 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Органите на изпълнителната власт и/или юридическите лица, регистрирани едновременно по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане и на чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, работят за защита на лицата, пострадали от домашно насилие.“

2. Създават се ал. 5 – 8:

„(5) Всяка година до 31 март Министерският съвет приема Национална програма за превенция и защита от домашно насилие.

(6) Средствата за финансиране изпълнението на задълженията по програмата се определят ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджетите на съответните министерства, определени в националната програма по ал. 5.

(7) Ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджета на Министерството на правосъдието се определят средства за финансиране на проекти на юридически лица с нестопанска цел, които отговарят на изискванията на ал. 3 и при условие, че те осъществяват дейности по този закон, за разработване и изпълнение на:

1. програми за превенция и защита от домашно насилие, които се отнасят до:

а) подготовка и одобряване на програми в учебни заведения;

б) програми за работа с органите на съдебната власт и с органите на Министерството на вътрешните работи;

в) мониторинг на прилагането на закона;

г) провеждане на семинари и конференции, издания и публикации;

2. програми за предоставяне на помощ на лица, пострадали от домашно насилие, които включват:

а) социално, психологическо и правно консултиране и помощ от специалисти;

б) насочване към други необходими специалисти и интердисциплинарни консултации, както и към кризисни центрове за лица, пострадали от домашно насилие;

3. обучение на лицата, които извършват защитата по закона;

4. специализирани програми, посещавани от лицата, които са извършили домашно насилие и които включват социални и психологически консултации.

(8) Юридическите лица, регистрирани едновременно по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане и на чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, които работят за защита на лицата, пострадали от домашно насилие, имат право на субсидия от държавния бюджет при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона."

§ 7. Член 7 се изменя така:

"Чл. 7. Компетентен да наложи мярка за защита е районният съд по постоянния или настоящия адрес на пострадалото лице."

§ 8. Член 8 се изменя така:

"Чл. 8. Производството по издаване на заповедта може да се образува по молба на:

1. пострадалото лице, ако е навършило 14-годишна възраст или е поставено под ограничено запрещение;

2. законния представител на пострадалото лице;

3. директора на дирекция „Социално подпомагане“, когато пострадалото лице е непълнолетно, поставено е под запрещение или е с увреждания;

4. брат, сестра или лице, което е в родствена връзка по права линия без ограничения с пострадалото лице."

§ 9. В чл. 9 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) в основния текст думите „Молбата или искането са писмени и съдържат:" се заменят с „Молбата е писмена и съдържа:";

б) точка 1 се изменя така:

"1. имената, адреса и единния граждански номер на молителя, адреса на дирекция „Социално подпомагане"; в случай че пострадалото лице не може или не желае да разкрие

постоянния или настоящия си адрес, то може да посочи друг адрес;"

в) точка 4 се изменя така:

„4. датата, мястото, начина и други факти и обстоятелства за извършеното домашно насилие;”.

2. В ал. 2 думите „чл. 8, т. 2 и 3” се заменят с „чл. 8, т. 3 и 4”.

§ 10. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „или искането” се заличават.

2. В ал. 2:

а) думите „или искането” се заличават;

б) след думата „регистър” се добавя „с отделна поредна номерация (индекс) на делата”.

3. Алинея 3 се отменя.

§ 11. В чл. 11 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „чл. 8, т. 1 и 3” се заменят с „чл. 8”.

2. В ал. 3 думите „а в случаите по чл. 8, т. 2 разноските се заплащат от Агенцията за социално подпомагане” се заменят с „освен когато молбата е за защита на лица, които не са навършили 16-годишна възраст, както и на лица, поставени под запрещение, или лица с увреждания”.

§ 12. В чл. 12 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „или на искането” и „или искането” се заличават и думите „30 дни” се заменят с „един месец”.

2. В ал. 2 думите „чл. 8, т. 2 и 3” се заменят с „чл. 8, т. 3 и 4”.

§ 13. В чл. 14, ал. 1 думите „или искането” се заличават.

§ 14. В чл. 15, ал. 2 думите „или на искането” се заличават.

§ 15. В чл. 17 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 изречение трето се заличава.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) При подаване на жалбата не се внася държавна такса.”

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

4. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и в нея думите „тридневен срок” се заменят с „едноседмичен срок”.

5. Досегашната ал. 4 става ал. 5 и в нея думите „14-дневен срок” се заменят с „едномесечен срок”.

6. Досегашната ал. 5 става ал. 6.

§ 16. В чл. 18 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „или искането“ се заличават, а думите „пряка и непосредствена последваща опасност“ се заменят с „пряка, непосредствена или последваща опасност“.

2. В ал. 4 думите „30 дни“ се заменят с „един месец“ и думите „или искането“ се заличават.

3. В ал. 5 думите „чл. 8, т. 2 и 3“ се заменят с „чл. 8, т. 3 и 4“.

§ 17. В чл. 19 след думата „защита“ се добавя „не подлежи на обжалване и“.

§ 18. В чл. 21 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 2 и извършителят откаже доброволно да я изпълни, той се отстранява от съвместно обитаваното жилище със съдействието на органите от районното управление на Министерството на вътрешните работи по местонахождението на жилището.“

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 19. В Заключителните разпоредби се правят следните допълнения:

1. В § 4 след думата „подпомагане“ се добавя „и на чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел“.

2. Създава се § 4а:

„§ 4а. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 20. Производствата по молби (искания) и жалби, постъпили до влизането в сила на този закон, се разглеждат по досегашния ред.

§ 21. В 3-месечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема правилник за прилагането му.

§ 22. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“ с изключение на § 6, т. 2 относно чл. 6, ал. 5, 6, 7 и 8, който влиза в сила от 1 януари 2010 г.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на
2009 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Щецка Цачева)

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита срещу домашното насилие

През 2005 г. беше приет Законът за защита срещу домашното насилие.

През 2007 г. Министерството на правосъдието направи изследване за прилагането на закона по 417 дела, образувани през 2006 г. и първата половина на 2007 г., с което се установи, че законът е получил добра гражданственост и успешно се прилага от съдилищата. В заключение беше предложено законът да се измени, като се разшири кръгът на лицата, срещу които пострадалото лице може да търси защита, като в него се включи и лицето, с което единият родител се намира или е бил във фактическо съпружеско съжителство.

С цел да се гарантира в по-висока степен защитата на децата от домашно насилие, да се подобри превенцията и да се обезпечи финансово прилагането на закона в представения законопроект са включени следните изменения и допълнения:

В чл. 2 е допълнена дефиницията на понятието „домашно насилие” и е предвидено изрично, че за насилие върху дете ще се счита и домашното насилие, извършено в негово присъствие, което е в съответствие с Препоръка № 5 от 30 април 2002 г. на Комитета на министрите към държавите членки за защита на децата от домашно насилие.

В чл. 3 е разширен обхватът на закона по отношение на лицата, срещу които може да се търси защита от лица, пострадали от домашно насилие, като са включени и лицата, с които пострадалото лице се намира в родствена връзка по съребрена линия до четвърта степен включително; лицата, с които се намира или е било в родствена връзка по сватовство до трета степен включително; лицата, които са възходящи или низходящи на лицето, с което пострадалото лице се намира във фактическо съпружеско съжителство, както и лице, с което родител на пострадалото лице се намира или е бил във фактическо съпружеско съжителство.

В чл. 8 се разширява кръгът на лицата, които имат правото да подават молба за издаване на заповед за защита срещу домашното насилие, като се предвижда това да са пострадалото лице, органът по настойничество и по попечителство - за лицата, поставени под запрещение, директорът на дирекция „Социално подпомагане” - когато пострадалото лице е непълнолетно или е с увреждания; брат, сестра или лице, което е в родствена връзка по права линия без ограничения с пострадалото лице. В чл. 11 и 17 се предвижда да не се внася държавна такса за подаване на молба и на жалба срещу заповедта за защита.

В чл. 18 се прецизира, че заповедта за незабавна защита се издава, когато опасността за живота и здравето на пострадалото лице е „пряка, непосредствена или последваща”.

С оглед гарантиране на изпълнението на мярката по чл. 5, ал. 1, т. 2 в чл. 21 се създава нова ал. 2, която предвижда, че извършителят на домашно насилие се отстранява от съвместно обитаваното жилище със съдействието на полицейските органи от районното полицейско управление по местонахождението на жилището, ако откаже да изпълни доброволно тази мярка.

По време на кампанията срещу домашното насилие (2006-2008) са приети решения на Съвета на Европа, в които е посочено, че страните следва да подсиgurят минимум средства в държавния бюджет за борба срещу домашното насилие. В т. 6.9 от Резолюция № 1582 от 2007 г. на ПАСЕ се изисква всяка една европейска държава да предвиди за 2008 г. необходимите бюджетни средства, чийто минимален размер е определен като 1 евро на човек от населението.

В чл. 6 ал. 5-8 е предвидено всяка година до 31 март Министерският съвет да приема Национална програма за превенция и защита от домашно насилие.

Посочено е, че средствата за финансиране на изпълнението на задълженията по програмата се определят ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджетите на съответните министерства, определени в Националната програма.

Всяка година със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджета на Министерството на правосъдието се определят средства за финансиране на проекти на юридически лица с нестопанска цел, които отговарят на изискванията на Закона за защита срещу домашното насилие и при условие, че те осъществяват дейности за разработване и изпълнение на програми за:

1. превенция и защита от домашно насилие;
2. предоставяне на помощ на лица, пострадали от домашно насилие;
3. обучение на лица от неправителствени организации, или които работят за тях, за провеждане на защита срещу домашното насилие;
4. превъзпитание на лицата, които извършват домашно насилие.

Предвижда се юридическите лица, регистрирани едновременно по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане и на чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, които работят за защита на лицата, пострадали от домашно насилие, да имат право на субсидия от държавния бюджет при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Средствата за програмите за възстановяване на пострадалите от домашно насилие ще се изразходват за създаването и работата на вече създадените центрове за консултации и интервенция, кризисни центрове, защитени жилища и подслони, както и за полагането на професионални грижи – социални и психологически консултации, юридически консултации и защита, консултации с експерти по намиране на работа, специализирани грижи за деца и хора с увреждания и т.н. Практиката на неправителствените организации

досега показва, че тези програми трябва да бъдат съпътствани и следвани от програмите за превенция и за обучение. За програмите за превъзпитание на извършителите трябва да се има предвид, че акцентът при тях е върху методологията с цел възпиране на извършителя на насилие от употреба на насилие и че тенденцията е в бъдеще да се преминава към заплащане на услугите от извършителите на насилие.

Необходимостта от реална подкрепа на жертвите бе потвърдена и на проведената през април 2008 г., в рамките на посочената по-горе кампания, кръгла маса на тема „Домашното насилие и алтернативи за социално включване на българската жена и девойка”.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

